

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Verwondering en aanbidding

"Doch het behaagde den HEERE Hem te verbrijzelen"

Jesaja 53:10a

Meestentijds hebt u gelijk. Dit maal niet. U betwist de juistheid van de stof voor de kerst-meditatie. Ik begrijp u wel. U wilt horen van dat Kindeke klein, van dat Kindeke teer. De zwakheid en de hulpeloosheid van dat Kind moeten ons van binnen week maken, en ons zo in de rechte kerststemming brengen. Of dat het echte kerstfeest is, is nog maar de vraag. Veroppervlakking is er genoeg. Daarom moeten we naar de diepte van het kerstgebeuren afsteken. Tegelijkertijd zeg ik u: die diepte is onpeilbaar. 't Gaat ons begrip verre te boven. Toch - iets ervan mogen verstaan dan wordt het waarlijk kerstfeest.

Mag ik u vragen: waarom heeft God Zijn Eniggeboren Maria's Eerstgeborene doen worden? Waarom heeft God Zijn Zoon geboren doen worden, Mens laten worden als wij? Voordat u die vraag beantwoordt, luisteren we naar het antwoord dat de Schrift zelf geeft. Jesaja, de profeet van de Heere, heeft het ver voor de komst van Jezus in het vlees al gezegd. 't Was om Hem te verbrijzelen. Dus God heeft het Kerstkind gegeven met dat ene doel om Het te verbrijzelen. Hier worden we tenvolte geplaatst voor de diepte van het kerstfeit.

Dat woord verbrijzelen kennen we wel. Bij een verkeersongeval kan het gebeuren dat een voet, een been, een arm verbrijzeld wordt. De beste doktoren kunnen dan niet meer helen. Verbrijzelen is onherstelbaar, definitief. In Job 4:19 wordt gesproken over mensen die als motten verbrijzeld worden. Motten, muggen, vliegen - we hebben er de vliegemepper voor. We

vermorzelen ze ermee. Zo kunnen ook mensen vermorzeld worden. Met een zware hamer slaan we een steen in duizend stukken. Als er een zwaar gewicht op ons valt dan worden we verpletterd. De dood treedt in, we zijn niet meer.

Op het Kind van Bethlehem is het gewicht van Gods toorn. Terstond na Zijn geboorte. Geen halve toorn, de volle toorn. De toorn van God over de zonde van het ganse menselijke geslacht. Onder die toorn zal Het verbrijzeld worden. Dat is Golgotha, het kruis. Daar wordt Jezus Christus verbrijzeld.

Nu dat eerste woord van de tekst hierboven. "het behaagde den HEERE". De HEERE - dat is de God van het genadeverbond. De God Die tot gevallen mensen komt met de belofte van vergeving der zonde en van eeuwig leven. Het heeft die God behaagt om Zijn Zoon te verbrijzelen. Dat woord behagen moeten we ook goed verstaan. 't Komt nog twee keer in de Bijbel voor. In Psalm 40 staat de messiaanse tekst: "Zie, Ik kom. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen". En van Sichem, die verliefd werd op Dina wordt gezegd: "want hij had lust in Jakobs dochter". Het woord behagen betekent dus: lust hebben in, welgevallen hebben in.

Nu gaat het mij duizelen. God had er lust in om Zijn Zoon te verpletteren. Dat was Gods welgevallen, Zijn behagen. God stootte Zijn Eniggeborene uit de hemel, uit Zijn Vaderlijke nabijheid, uit Zijn Vaderlijke armen en Vaderlijk hart, Hij liet Hem mens worden, omdat Hij er lust in had om Hem te verbrijzelen.....

Hier staan we voor de diepte van het kerstfeit. Hier blikken we in die diepte. Hier moet het meest harde hart verbrij-

zeld, stukgebroken worden. God had er lust in om Zijn Kind te verbrijzelen, omdat Hij geen lust heeft in uw verbrijzeling, omdat Hij lust heeft in uw eeuwig behoud. Kunt u staande blijven tegenover die liefde? Moet er nu niet zijn de aanbidding van dat wonder?

Joden zeggen: in Jesaja 53 gaat het over Israël. Dat is de lijdende knecht des Heeren. Je bent geneigd om na de holocaust te denken: 't klopt. Maar die vlaggetjes dan in Israël met de woorden erop: "Israël leeft"? Die zeggen: 't klopt niet. Vanuit ons weten bidden wij met diepe bewogenheid voor Israël. Israël dat niet weet dat het nodig heeft Eén Die in de plaats gaat staan van. Maar weten wij als kerkmensen dat eigenlijk wel? Is het licht over ons opgegaan? Zijn we verlost van onze blindheid? We vierten allemaal kerstfeest. Doch het is de vraag of het echt kerstfeest is.

Leert u verstaan de grootheid van het bedreven kwaad? O mijn zonde en schuld! Ik heb tegen een heilig en goeddoend God gezondigd. Zwaar, menigmaal! En nu die toorn van God, waaronder ik moet verzinken, verbrijzeld worden! Och lieve mens, een beetje kerstfeest, wat kerstsfeer en kerstromantiek bevrijdt me toch niet van de eeuwige toorn van God? Dat wentelt die toorn toch niet af?

Ik heb nodig Eén Die in mijn plaats gaat staan, Die de toorn van mij overneemt, Die in mijn plaats door die toorn verbrijzeld zal worden. Met minder kunt u niet toe. Omdat God God blijft, de Waarachtige, de Heilige en de Rechtvaardige.

God is ook de Barmhartige en de Genadige. Dat moogt u weten uit dat ene woordje "doch". Daarmee begint toch het woord van Jesaja. "Doch het behaagde de HEERE Hem te verbrijzelen". Och dat u leert buigen onder het recht van God. Dan wordt die kerstboodschap zo onuitsprekelijk groot. Daar in de krib ligt de

Plaatsbekleder, Hij Die vrijwillig in mijn plaats gaat staan. Dan blijft er over de verwondering en de aanbidding.

Ds. v. Z.

Van de administratie

Ook deze keer mogen we weer doorgeven dat we op de bankrekening van de school in Dundas een storting ontvingen, nl. f 638,- van de Chr. Geref. Kerk in Vlaardingen, als opbrengst van de gehouden kollekte en nagift. Hartelijk dank. Ook dank voor de opgaven van 7 nieuwe abonnees.

Dit is dan alweer het laatste nummer van ons blad, dat in 1994 is verschenen. Ook in dit bijna afgelopen jaar is er op alle terreinen, zowel kerkelijk, politiek en maatschappelijk in ons land en in de wereld veel gebeurd. Verontrustende ontwikkelingen deden zich voor en werden in ons blad ook aan de orde gesteld. Zijn wij waarlijk verontrust geworden, niet alleen over die ontwikkelingen, maar bovenal over onze persoonlijke ontwikkelingen?

Wij leven van nature zo gerust verder

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 01806 - 13069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

van het ene jaar in het andere, zonder dat we de ware rust hebben leren zoeken en vinden, die alleen in de ware Rustaanbrenger te vinden is, de Heere Jezus Christus, Die in deze wereld gekomen is om de weg te ontsluiten voor verloren zondaren. De weg tot Hem is ons allen, jong en oud, ook in ons blad het afgelopen jaar weer voorgehouden en zal zo de Heere wil, ook in het komende jaar weer worden gewezen. De Heere mocht de uitgave van Bewaar het Pand nog tot zegen willen stellen voor ons allen.

We wensen al onze lezers, de redactie en commissieleden van ons blad en de medewerkers van de drukkerij, 's Heeren onmisbare zegen toe voor de aanstaande Kerstdagen, maar ook voor het komende jaar 1995.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202. Postbank 704350.

Van de redactie

Verschijningsdatum volgende nummer

Het volgende nummer van Bewaar het Pand zal D.V. verschijnen donderdag 12 januari. Copy graag binnen uiterlijk op donderdag 5 januari.

Rehoboth Christian School

We kregen een schrijven van de secretaris van deze school in Canada als dankbetuiging voor de steun die vanuit onze lezerskring en vanuit de gemeenten mag worden ontvangen. De school wordt steeds groter. Er zijn nu 288 leerlingen vanaf de kleuterschool tot en met klas 10 en meer dan 20 personen die hetzij als onderwijzer(es), hetzij als medewerker aan de school verbonden zijn. Men hoopt D.V. in 1995 met klas 11 en in 1996 met klas 12 van start te gaan, zodat er dan een volledige lagere en middelbare school is. Er wordt van regeringswege geen enkele steun ontvangen. Men moet het dus geheel hebben van de financiële steun van de ouders zelf en anderen die financieel willen helpen. Daarom heel hartelijk dank voor de ondervonden

steun ook in het jaar 1994 en er wordt voor 1995 gehoopt op financiële ondersteuning.

Afscheid Ds. D. Slagboom van Doornspijk

D.V. vrijdag 6 januari hoopt Ds. D. Slagboom afscheid te nemen van Doornspijk in verband met ontvangen emeritaat. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Ned. Herv. Kerk en zal aanvangen 19.30 uur. Zoals u wellicht weet zullen Ds. en mevr. Slagboom vertrekken naar de gemeente van Nieuwkoop. Daar hoopt Ds. Slagboom nog wat arbeid te mogen doen. We wensen hem en de zijnen een gezegende afscheidsdienst toe en een goede ingang in Nieuwkoop.

Kerstdagen

We wensen u gezegende Kerstdagen toe. Dat de Heere voor het eerst of opnieuw plaatsmake voor de Zaligmaker in het hart van arme en ellendige zondaren. Van nature zijn we overal blind voor. We zijn blind voor onze diepe val en voor de onuitsprekelijke rijkdom van Christus. Maar als de Heere de ogen opent dan gaan we zien. Kerstdagen en de jaarwisseling zijn voor velen moeilijke dagen omdat lege plaatsen worden gevoeld. Moge de Heere gedenken en sterken.

Jaarwisseling

Het laatste nummer van Bewaar het Pand in 1994 ligt alweer voor u. Wij vliegen daarheen. Maar waarheen zal dat zijn? Dat we ons eerlijk mogen afvragen wat er het belangrijkste is in ons leven. Van nature bedoelen we onszelf en zoeken we eigen eer. Het is alleen genade als we in beginsel God mogen gaan bedoelen en Zijn eer mogen gaan zoeken. We wensen u voor het komende jaar Gods onmisbare zegen toe. De Heere geve lust, kracht en liefde de arbeid aan ons blad voort te zetten. Hij gedenke daartoe redactieleden, commissieleden, medewerkers uit de kerken en van de drukkerij.

A.v.H.

De jaarwisseling

Het is een goede zaak bij de jaarwisseling achterom te zien. We moeten niet zomaar voorthollen en voortleven alsof er niets is gebeurd. Er ligt weer een heel jaar achter ons. Er is in dat

achterliggende jaar heel wat gebeurd. Op wereldniveau valt er heel wat te melden. Teveel om in ons blad allemaal te beschrijven. In dit artikelje willen wij slechts enkele dingen aan-

stippen. We denken aan de vele doden die er gevallen zijn bij de strijd in Rwanda. Er wordt nog steeds gestreden in Joegoslavië, waar ook Nederlandse militairen een gevaarlijke taak hebben. In de voormalige Sovjet-Unie is met militair geweld ingegrepen om een republiek die de zelfstandigheid had uitgeroepen weer in het gareel te krijgen. Er zijn nog steeds spanningen in het Midden-Oosten. De zogenaamde mensenrechten worden op grote schaal geschonden. Zonder vorm van proces worden mensen gevangen gezet en soms gemarteld. Honger en gebrek zijn ook het achterliggende jaar werkelijkheid geweest.

Aan het eind van het jaar moeten we niet alleen op wereldniveau achterom zien. Het is noodzakelijk en gepast ook in het persoonlijke leven dit te doen. De een heeft andere dingen meegemaakt dan de ander. Er kunnen vreugdevolle zaken zijn geweest in uw leven, maar ook verdrietige dingen. Hoe hebt u dat alles verwerkt? Was er bij vreugde echte dankbaarheid in het hart? Mocht u er iets van beleven niets verdiend te hebben dan de eeuwige toorn Gods? Wie oog mag krijgen voor deze werkelijkheid dat de rechten van de mens sinds de diepe val in Adam liggen in de eeuwige rampzaligheid, zal verwondering kennen over de hemelhoge goedheid Gods jegens albedervers. Hoe dieper ontdekking, hoe meer verwondering over de onbegrijpelijk grote goedheid Gods. Hoe was het in verdrietige omstandigheden? Mocht er geduld zijn in tegenspoed? Of hebt u de vuisten gebald? Misschien niet uitwendig, maar wel in uw hart. Of is er sprake geweest van een doffe berusting?

Bij de jaarwisseling dient ook bedacht te worden dat de Heere Zijn Woord weer heeft laten uitdragen. Daarin heeft de Heere Zijn handen ernstig, welmenend en steeds opnieuw uitgebreid naar wederstrevers. Vele malen hebt u de prediking weer kunnen beluisteren. Er is gelezen in het Woord Gods. Het zaad van het Evangelie is weer gezaaid. Waar is het bij u gevallen? Is het gevallen bij de weg? Hebben de vogelen des hemels het zaad weggepikt? Sprak u direct uit de kerk al weer over allerlei zaken die niets met de Heere en Zijn Woord te maken hebben? Dwaalden tijdens de preek uw gedachten al af? Is het terechtgekomen op steenachtige plaatsen? Was er terstond blijdschap bij het horen van het Woord Gods zonder de droefheid over de zonde naar God te

kennen die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid? Als verdrukking of vervolging zou komen dan zal blijken dat er geen diepte van aarde is. De godsdienstige plichten worden alleen waargenomen voorzover maatschappelijke en aardse belangen daar niet mee strijden. Hoe zal het gaan als u van baan moet veranderen omdat de zondag in het geding komt? Hebben we het er voor over wanneer principes geld gaan kosten? Kwam het zaad terecht tussen de doornen en de distelen? Hebben de zorgvuldigheden van dit leven, de beslommeringen en zorgen van dit aardse bestaan ervoor gezorgd dat het zaad verstikte? Heeft de verleiding des rijkdoms bewerkt dat het zaad werd verstikt? Of mocht het door genade vallen in door God wel toebeide aarde? Mocht er sprake zijn van wortelvorming naar beneden en van groei naar boven zodat er vruchten gedragen mochten worden? De vrucht des Geestes is liefde. Liefde tot God vanuit de liefde die de Heere Zelf heeft uitgestort in het hart. En liefde tot de naaste. Moet het niet eerlijk gezegd worden dat het soms voorkomt dat Gods kinderen anderen in de gemeente zo gemakkelijk verloren kunnen laten gaan? Wanneer wordt er met anderen gesproken? Wanneer worden anderen opgezocht? Weent ons hart bij het zien van jongeren en ouderen die maar voortwandelen op de brede weg? Jong en oud, wat heeft de verkondiging van het Woord uitgewerkt? Het is een van tweeën. Of een reuke des doods ten dode of een reuke des levens ten leven. Jongeren mochten weer catechetisch onderwijs ontvangen en hebben ook de prediking kunnen horen. Heeft het vrucht mogen afwerpen?

Is het ook uw beleving bij de jaarwisseling: Alweer een jaar voorbijgesneld? Gods Woord zegt het zo: "Wij vliegen daarheen". We spraken eens een heel oude man en die zei het zo: Ik ben er maar een ogenblikje geweest. Het leven is zo voorbij. De Bijbel zegt: "Er is een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven". Er staat niet tussen dat er een tijd om te leven is. Waarom niet? Omdat de levenstijd zo ontzettend kort is. Rekenen we daar wel mee? Kennen wij het gebed: "Leer ons also onze dagen tellen dat wij een wijs hart bekomen?" Een wijs hart mag rekenen met de kortstondigheid van het leven. Een wijs hart mag iets beoefenen van het vreemdelingschap op deze aarde. Zie bij de jaarwisseling deze vraag eens eerlijk onder ogen: Voel ik mij nog steeds thuis in deze

wereld of mag er iets zijn van het vreemdeling-zijn op deze aarde?

Bij de jaarwisseling wordt niet alleen achterom gezien, maar ook vooruit gezien. Er zijn mensen die bijna hun hele agenda al weer gevuld hebben als de jaarwisseling aanbreekt. Er moet weer zoveel gedaan worden. Plannen zijn gemaakt. Het geldt ook de kinderen. Zij moeten in het nieuwe jaar weer naar school. Er moet weer huiswerk gemaakt worden. Misschien is het de vraag hoe het zal gaan op school. Zal ik wel overgaan? Zal ik wel slagen? Ook de moeders hebben weer hun taak te vervullen. Veelal komt op hen het leeuwendeel van de opvoeding neer. Maar ook de vaders hebben een taak en plaats in de opvoeding. Hoe zal het gaan? Zullen de kinderen luisteren? Zullen zij de kerk niet de rug toekeren? Zullen zij geen eigengekozen wegen gaan? Zal de opvoeding gezegend worden? Dan is dat alleen aan den Heere te danken. Ouders doen immers zoveel verkeerd. De opvoeding is zo gebrekkig. Ik hoop tenminste dat u het zo mag beleven of voor het eerst zo mag gaan beleven. We hopen van harte dat de kinderen op school mogen beleven zonder de Heere niets te kunnen doen. Maar dat dit ook door hen beleefd zou mogen worden wanneer zij naar de kerk gaan en de prediking beluisteren. Zonder de Heere wordt het echte luisteren niet gevonden. Hij wil erom gebeden zijn. Hij wil gezocht zijn in de weg der middelen. Dat het gebed opstijge: Heere, dat ik Uw stem in mijn hart mag horen. Zou u daarvoor de prediking willen gebruiken.

Er moet het komende jaar weer zoveel gedaan worden. Ook het ambtelijke werk zal weer verricht mogen worden. De vraag zal leven: Zal het vrucht mogen afwerpen? Zal het gezegend worden? Dat we als ambtsdragers onze afhankelijkheid van de Heere mogen beleven. Zonder Hem kan er in het nieuwe jaar niets gedaan worden. Zegene de Heere de ambtelijke arbeid die dan weer verricht mag worden tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Jong en oud dienen ook in het nieuwe jaar te bedenken dat een ding nodig is. De Heere zegt in Zijn Woord: "Vreest God en houdt Zijn geboden, want dat betaamt alle mensen". Eenmaal moeten wij ons werk en al wat wij bijeenvergaderd hebben achterlaten. Een ontzettende werkelijkheid het ene nodige niet te kennen. Ten diepste als een dwaas geleefd te hebben. Geleefd

te hebben zonder de tere en kinderlijke vreze Gods te kennen. Het worde nood en schuld in uw leven. De tollenaarsbede stijge op. Het is genade alleen iets of meer te mogen kennen en beoefenen van de vreze Gods ook in het nieuwe jaar. Wat ook verandert in uw omstandigheden, de Heere blijft eeuwig Dezelfde. Een blik vooruit bij de jaarwisseling. Gods volk heeft toekomst. Hen wacht de eeuwige gelukzaligheid. Wat er ook gebeuren zal in dit leven. Hen is geen gemakkelijke reis beloofd. Zij zullen verdrukking ondervinden in dit leven. Maar zij mogen ook goede moed hebben. Want de vijanden zijn overwonnen vijanden. Het heeft op Golgotha geklonken: "Het is volbracht". De Zaligmaker

heeft over de vijanden getriomfeerd. Als Overwinnaar is Hij opgestaan uit dood en graf, is Hij ten hemel gevaren en zit nu aan de Rechterhand des Vaders totdat Hij zal wederkomen om te oordelen de levenden en de doden. Voor Gods kinderen komt de eeuwige gelukzaligheid. Dat is hun toekomst. Mag u er weleens naar verlangen? Mag u weleens moe zijn van de zonde rondom u en in u? Woorden schieten tekort om te omschrijven wat de gelukzaligheid zal zijn. Nooit meer zondigen. Nooit meer zichzelf bedoe- len. Eeuwig ter ere Gods mogen leven. Eeuwig en volmaakt de Heere bedoe- len.

Ds. A. van Heteren.

In de tijd van de reformatie werd over 't algemeen bezwaar gemaakt tegen de verering der engelen en de gedachte van de bemiddelende dienst. Luther bleef vasthouden aan de voorstelling van de beschermengel voor iedere gelovige, zoals deze trouwens bleef leven bij een groot deel van het kerkvolk. Calvijn en de meeste van de Gereformeerden hebben deze gedachte afgewezen. In zijn commentaar op Psalm 91 noemt hij die "een vals verzinsel".

Beroep op Gods Woord

Er zijn meerdere schriftplaatsen, waarop men zich beroepen heeft - én beroept - om de mening te staven dat iedere gelovige een eigen beschermengel heeft. Ik noem hier enkele schriftplaatsen, die men aangevoerd heeft:

Daniël 10:13: "Doch de vorst des Koninkrijks van Perzië stond tegenover Mij één en twintig dagen: en ziet Michaël een van de eerste vorsten kwam om Mij te helpen, en ik werd aldaar gelaten bij de koningen van Perzië".

Het is te begrijpen dat men deze tekst aangreep tot ondersteuning van de waarheid dat de engelen tot hulp van de Kerk zijn. Hier moet waarschijnlijk bij Michaël gedacht worden aan de engel die in Gods Woord meer dan één keer genoemd wordt in verband met de strijd tegen de boze engelen. Maar hier staat niets - hoe deze tekst ook verklaard wordt - van een beschermengel apart voor ieder van Gods kinderen. Temidden van de krachten, die opkomen tegen de Kerk des Heeren is dit een troost, dat Michaël te hulp zal komen.

Mattheüs 18:10: "Ziet toe, dat gij niet één van deze kleinen veracht. Want Ik zeg ulieden, dat hun engelen, in de hemelen, altijd zien het aangezicht Mijns Vaders, Die in de hemelen is".

Deze tekst is door de voorstanders altijd als één van de meest sprekende beschouwd. Staat er niet van de "kleinen" en "hún engelen"? Luther dacht daarbij aan de beschermengelen van de kinderen der gelovigen. Zo bewaart de Heere door middel van die engelen de kleine kinderen.

Hier worden de "kleinen" inderdaad bemoedigd en vertroost. 't Gaat daarbij niet om de kleine kinderen, maar over hen die niet meetelden bij de groten in de dagen van Jezus' omwandeling. Zij hebben van zichzelf geen grote gedachten en dringen zich niet naar voren. Zij gevoelen zich klein in

De dienst der engelen terwille van de Kerk

(2)

Ieder een beschermengel?

De dienst der engelen is een werkelijkheid in het leven van de ware gelovigen. We hebben het vorige keer gezien en vooral benadrukt, hoe 'n groot wonder of dat is. Nu komt de vraag op: wat houdt dit in? We kunnen het ook anders zeggen: waarin komt de dienst der engelen in het leven van Gods kinderen uit?

Hier dreigt het gevaar, dat men voorstellingen geeft, die niet overeenkomen met Gods Woord. Ik weet dat dit gezegd kan worden van meer zaken. Toch brengt de aard van de dienst der engelen het mee, dat we des te meer op onze hoede moeten zijn voor onschriftuurlijke gedachten of onschriftuurlijke uitwerking van op zichzelf niet verkeerde gedachten. Calvijn merkt in de Institutie ten aanzien van het getal en de orde der engelen op "...laat ons geloven, dat dit behoort tot die soort van verborgenheden, wier volle openbaring tot de jongste dag uitgesteld wordt". We kunnen het ook zeker zeggen van die dienst der engelen terwille van de Kerk des Heeren.

Het lijkt me goed, dat we daarom eerst eens letten op een bepaalde voorstelling, die bij velen leeft nl. dat iedere gelovige een aparte beschermengel zou hebben.

Een oude gedachte

De gedachte van een aparte beschermengel is al spoedig binnen de eerste christelijke kerk openbaar gekomen. In zekere zin kan er gesproken worden van een aansluiting bij heidense voor-

stellingen en die leefden onder de Joden. De Grieken en Romeinen meenden al dat aan ieder mens een goede en een kwade geest moest toegeschreven worden. Onder het oude Israël was de gedachte niet vreemd dat iedere Israëliet een afzonderlijke geleide engel had.

In de oude christelijke kerk zijn zulke meningen overgenomen en meer christelijk verklaard en uitgewerkt. Uiteraard werd de gedachte op verschillende wijze naar voren gebracht. Soms had men het over een beschermengel voor alle mensen dan weer over een beschermengel alleen voor de gedoopten. We zouden daar meer van kunnen zeggen. Het gaat hier om de leer, die in de Roomse Kerk almeer is gaan overheersen. In het kort gezegd komt het er op neer, dat iedere gedoopte een beschermengel heeft, die hem bewaart, hem beweegt tot het goede en voor hem een voorspraak is in het uur van het sterven.

Ten aanzien van het laatste - dat die engel dus ook daarin ten goede werkzaam is - moeten we opmerken dat op die wijze aan deze engeldienst een soort bemiddelen wordt toegeschreven dat boven de gedachte van het beschermen uitgaat. Dit brengt ook weer mee, dat men de betreffende engelen ging vereren. Wel maakte men een verschil tussen de aanbidding, die alleen God toekomt en de verering van schepselen. Ondertussen betekende het vooral in de praktijk dat toch de engelen godsdienstig verheerlijkt werden.

zichzelf en tegenover God. Christus waarschuwt om hen niet te verachten, hen niet af te stoten. En dat wordt juist zo bijzonder in het licht gesteld door de toevoeging over de engelen, die het voor hen opnemen. Die engelen zien terwille van hén het aangezicht van Zijn Vader in de hemel. Zij hebben toegang in de hemel tot de troon van God. Zij verkeren steeds in Gods nabijheid en mogen de belangen van de kleinen daar voorhouden om telkens hun zorg aan hen te kunnen besteden in opdracht van God Zelf. Ziet, dan is er in dit Woord zeker een aanwijzing, een bemoedigende aanwijzing, hoe de Heere gedenkt aan die kleinen en de engelen daartoe beweegt en gebruikt.

't Is nu even te doen om de uitdrukking: hún engelen. Betekent dat nu dat die kleinen allemaal en aparte engel hebben? Dat staat er niet. Het is mogelijk, dat er een aparte groep engelen door de Heere verkoren is om zorg te dragen voor de kleinen. Ook is het niet onjuist hier enkel te lezen, dat de kleinen door God aan de bijzondere zorg der engelen zijn toebetrouwd. Onze kanttekenaren zeggen dan ook bij "hún" niet meer dan: "Dat is, die tot hun beschutting en dienst gezonden worden" Hebr. 1:14.

We willen hier ook denken aan een veel aangehaalde tekst uit Handelingen 12. De geschiedenis is bekend. Petrus is door Herodes in de gevangenis gezet. De Heere laat hem door een engel uit de gevangenis halen. Hij wordt bevrijd. Als Petrus dan klopt op de deur van het huis van Maria en Rhodé hem herkent, dan doet zij Hem van blijdschap de deur niet open, maar boodschapt dat Petrus voor de poort staat. We lezen dan "En zij zeide tot haar: Gij raast. Doch zij bleef er sterk bij, dat het alzo was. En zij zeiden: Het is zijn engel" Handelingen 12:15.

Men zegt hier: ziet u nu wel dat de christenen in die tijd in het bestaan van verschillende beschermengelen geloofd hebben! Het lijkt echter niet aan te nemen, dat de uitdrukking "het is zijn engel" ook maar enigszins in die richting wijst. De kanttekeningen van de Statenvertaling noemen ook als mogelijke vertaling: "het is zijn bode". En ook al zouden we hier wel denken, dat de vergaderden een engel op het oog hadden - zoals de kanttekeningen ook als mogelijkheid noemen - dan nog zegt dit niets over een bepaalde engel voor iedere gelovige. Het blijft dan nog zo dat het hier om één engel

gaat, die in deze omstandigheden en in deze tijd voor Petrus gezonden is.

Een apocrief boek

We hebben allen wel gehoord van de apocriefe boeken. Het zijn boeken, die met een kleine letter gedrukt achter het Nieuwe Testament in de eerste uitgave van de Statenvertaling een plaats krijgen. 't Gaat om geschriften, die de Roomse Kerk wel aanvaard had als te behoren tot Gods Woord maar die door de reformatoren niet als Goddelijk werden erkend. Duidelijk werd het door de Synode van Dordt gesteld dat dit uit moest komen bij de vertaling van deze boeken: ze kregen een plaats achter de canonieke boeken en er zou een voorrede voorafgaan, waarin gewaarschuwd werd om deze boeken niet te gebruiken tot bevestiging van enig leerstuk.

Eén van die boeken is het boek Tobias. Van de apocriefe boeken behoort het tot die het verst van ons afstaan. Het is een geschrift, dat een fantasierijk verhaal vertelt van één van de ballingen in Israël na de wegvoering door de Assyriërs naar Nivevé: Tobias. Tobias moest vluchten door de bedreiging van dat volk wegens zijn wetsgetrouwheid. Het kostte hem al zijn bezittingen behalve tien talenten zilver. Toen hij na de dood van Sanherib later terugkeerde werd hij door blindheid getroffen. Het was voor hem een beproeving van God. Hij zond nu zijn zoon, die ook Tobias heette, uit om de tien talenten te halen, die hij destijds ergens in bewaring gegeven had.

Waar het ons nu om gaat is het verhaal van de reis van de jonge Tobias. Deze kreeg een reisgenoot mee om hem de weg te wijzen naar de plaats, waar de talenten waren. Deze reisgenoot is voor het oog een mens maar blijkt uiteindelijk een beschermengel te zijn. Die engel leidt de jonge Tobias langs de weg, verdrijft een boze geest en is uiteindelijk het middel tot genezing

van de blindheid van vader Tobias. Tegen het eind van dit geschrift komt dat uit. Dan maakt deze reisgenoot zich als engel bekend. Hij is door God gezonden terwille van de beproefde vader Tobias, op zijn gebed.

Welnu, dat geschrift heeft een voornaam plaats gehad bij de voorstelling die er gekomen is bij de dienst der engelen. Die voorstelling was ook vol met allerlei merkwaardige verhalen over beschermengelen, die we nergens in Gods Woord tegenkomen. We kunnen wel zeggen, dat het beroep op het apocriefe boek Tobias van de zijde van de Roomse Kerk, eigen zwakte openbaart. Eigenlijk is Tobias het enige boek, dat als een werkelijk bewijs zou gelden. Het is echter wel tekenend. Het gaat dan over een geschrift dat door de Joodse gemeente nooit erkend is van Goddelijke oorsprong te zijn en onbetrouwbaar van inhoud is. Zegt dat niet veel?

Een heel leger....

We kunnen zeggen dat de leer van één aparte beschermengel niet steunt op Gods woord. Zo wordt er - buiten allerlei afwijkende dingen - in ieder geval méér gezegd, dan waarvan Gods Woord spreekt. Maar nu kunnen we het ook anders zeggen: zo wordt er ook van minder gesproken dan waarvan Gods Woord getuigt. Gods Woord spreekt er immers niet van dat God voor ieder van de Zijnen aan één engel gebonden zou zijn. De Heere heeft een leger engelen voor de zorg van Zijn gunstgenoten bestemd. Hij gebruikt die naar Zijn Goddelijke welbehagen. De éne keer: één engel voor één apostel als Hij Petrus uit de gevangenis verlost, de andere keer een heel leger voor één profeet, de knecht van Elisa ziet het; de berg vol vurige paarden en wagens. Zo verheerlijkt God ZichZelf door de dienst van de engelen tot heil van de Zijnen.

Ds. D. Slagboom.

Het vleesgeworden Woord

We zijn, als u dit ontvangt, de maand december weer ingegaan. Het is een maand, die vaak voor ons besef zo vlug voorbij gaat. Is het niet door de bijzondere dagen, die er dan zijn? Eerst de Advents-Zondagen, dan de eigenlijke feestdagen en aan het eind de jaarwisseling. Onder ons zien we naar die dagen uit en zoeken de sfeer ervan te beleven.

Daarbij zijn we meer onder elkaar dan

anders. Er is ook meer gelegenheid toe. We luisteren graag naar de bekende klanken, die bij deze dagen horen. En aan het eind wordt het gezegd: 't was zo weer voorbij!

Niet graag zou ik iets af willen doen aan de sfeer van die dagen. Het is daarbij goed om ook te denken aan hen, die deze in eenzaamheid door moeten brengen. Echter, hier dreigt een gevaar, namelijk dat we genoeg heb-

ben aan de sfeer, de gezelligheid, terwijl het niet te doen is om het wezenlijke, dat in deze tijd van het jaar gepredikt wordt. Het is de dreiging van het vage, het niet-in-waarheid-verstaan van de eigenlijke betekenis van wat in het middelpunt staat. Het gaan om het wonder van de zending van Gods Zoon, van Zijn komst in het vlees. Dat wonder was noodzakelijk. Zo nameloos diep verloren is de mens buiten God. Zonder dat wonder alleen maar overgegeven aan de eeuwige ondergang. En nu: het heil is des Heeren! God heeft uit vrije gunst het liefste geschonken, wat Hij had: Zijn eniggeboren Zoon. Dat is alleen Kerstfeest, als er in het zondarshart plaats gemaakt is voor die gave Gods,

als die gave persoonlijk wordt gekend in eigen hart. Het is vrucht van Gods eigen werk. Geschonken uit God en door God.

Ziet, we mogen in deze weken horen naar het wonder dat God bereid heeft in het vleesgeworden Woord. De Heere zoekt daarin door de prediking zondaren op en nodigt tot het heil in dat wonder geopenbaard. Groot als we met de herders mogen uitgaan om in het geboren Kind dat heil deelachtig te worden. Dan gaat de maand december wel voorbij, maar blijft er wat over van de kracht van dat wond're Evangelie. Dan krijgt God de eer: "doch Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke gave!"

Ds. D. Slagboom.

Oefenen in de overlegging van de verborgenheden des geloofs (1)

Historisch overzicht

'Ons Nederlandse volk heeft nooit zo'n gemeente gekend waar Gods Woord zo zuiver werd gepreikt, de sacramenten zo hoogstaand werden bediend en de christelijke tucht zo naarstig en getrouw werd geoefend dan in de onze.'

Deze woorden schreef een ouderling in tijden van vervolgingen in de Nederlandse vluchtelingengemeente te Londen. Welke gronden kon hij overleggen dat men zich daar bijzonder oefende in de verborgenheden des geloofs?

Wanneer we naar de begintijd van deze gemeente terug gaan, dan zien we dat de vervolgte christenen in Londen een bedehuis begeerden waar Gods Woord verkondigd werd en zij zich konden verenigen in het gemeenschappelijke gebed.

Door de engelse koning Edward werd daartoe een kerkgebouw afgestaan. Evenals in de engelse staatskerk moest de orde van dienst beschreven worden. Daartoe werd de poolse vluchteling Johannes à Lasco benoemd. Hij zou als superintendent opzicht moeten houden over leer en leven van de vluchtelingen.

Over verschillende plaatsen waren de vluchtelingen inmiddels uitgezworven.

Men begeerde tot zegen te zijn voor de achtergebleven christenen in de Ne-

derlanden. Daartoe wilde men een kerkelijk leven opbouwen tussen de verschillende gemeenten in het buitenland. Er werd contact gezocht met de vluchtelingen in Norwich, Yarmouth en andere plaatsen.

Zo ontstonden in beginsel de eerste meerdere kerkelijke vergaderingen.

De in het latijn geschreven Kerkorde en liturgische formulieren werden door Marten Micron in het Nederlands vertaald ter voorbeeld en gebruik in de vluchtelingengemeenten.

Ootmoed

Wanneer we de formulier gebeden lezen dan treft ons het besef van eigen onwaardigheid. In het gebed voor de predikatie lezen we o.a.:

'O hemelse Vader, Wiens wet volkomen is, de zielen bekerende, een waarachtig getuigenis, de ongeleerden wijsheid gevende en de ogen verlichtende: Wij bidden U ootmoediglich, dat Gij door Uw oneindige goedheid ons blind verstand met Uw Heilige Geest wilt verlichten. Opdat wij Uw wet oprecht verstaande en die bekennende daar naar leven mogen. En omdat het U belieft, aller goedertierenste Vader, de *verborgenheden* (Mat.11) van Uw wil de kleinen alleen te openbaren; en dat Gij alleen acht hebt op degene die ootmoedig en gebroken is van geest, en die voor Uw Woord vrezende (Jes.66): Geeft ons een ootmoedige geest en weert van ons

alle vleselijke wijsheid, die vijandschap is tegen U (Rom.8).'

En in het gebed voor alle noden van de gemeente wordt ootmoedig gebeden:

'Dat Gij hun kruis verzachten wilt of hen kracht en geduld geven, dat ze volstandig dragen wat U hen toezendt tot de *oefening van het geloof* en zij zich alzo tot u bekeren.

De vragen

Naast het vaststellen van de liturgische orde werd ook een uitleg gegeven van de roeping tot het ambt. Bij de openlijke bevestiging van de ambtsdragers werden de volgende vragen gesteld.

Ten eerste werd gevraagd of men gevoelde met het inwendig getuigenis van de Heilige Geest dat men deze dienst niet aanvaardde tot eigen voordeel maar tot eer van God. Zij antwoordden daarop: 'Wij gevoelen en bidden God dat Hij wat in ons vermogen is tot het einde volkomen voltooit tot eer van Zijn Naam en tot opbouw van Zijn kerk.'

Ten tweede werd gevraagd of zij geloofden dat de leer van het OT en NT de volkomen leer der zaligheid is. Zij beantwoordden dit met deze woorden: 'Wij geloven en bidden God dat Hij in dit geloof ons en de hele kerk voortdurend versterkt.'

Ten slotte werd gevraagd of de ouderlingen de dienaren des Woords ijverig met hun raad en al hun vermogen wilden bijstaan; hen in het dragen van hun dienst wilden verlichten en de gehele gemeente door de oprechtheid van hun leven begeerden te stichten. En als zij iets strafwaardigs verrichtten dat zij zich wilden onderwerpen aan de kerkelijke tucht. Hierop antwoordden zij: 'Ja, en wij erkennen dat het onze voornaamste taak is om de kerkelijke tucht zonder aanzien des persoons in de kerk in acht te nemen.'

Vergelijken wij deze vragen met de huidige die in ons bevestigingsformulier gebruikt worden dan ontbreken enkele formuleringen, maar in wezen hebben zij dezelfde inhoud. Opvallend is echter dat niet slechts éénmaal het korte ja-woord werd gegeven, maar dat men met drie verschillende formuleringen zijn instemming inhoudelijk betuigde.

Gemis

Wanneer de vluchtelingen kerken nau-

welijks tot bloei zijn gekomen moeten echter weer uit Engeland wijken vanwege de verbanningen die hen trefden onder de nieuwe koningin Mary. In Embden vindt men ondermeer een nieuwe schuilplaats. En daar wordt door Petrus Datheen het Gereformeerde psalmboek met de Heidelbergse Catechismus en de formulieren voor het eerst uitgegeven in 1566. Ondanks dat hij gebruik maakt van de verschillende voorbeelden die hij kent van Calvijn uit Genève en à Lasco uit Londen missen we in zijn boekje het formulier voor de bevestiging van ambtsdragers.

Het Convent van Wezel 1568 bepaalde echter dat de verkozen ambtsdragers zo mogelijk voor de gehele gemeente beloven zouden alle afgoderij, godslastering, ketterij en overdaad te bestrijden, met alles wat openbaar strijdt met de ere Gods en de reformatie der kerk.

Voorts dat zij naarstig en getrouw vermanen zullen die aan hun zorg bevolen zijn, hetgeen zij nodig achten aan de kerkeraad aanbrengen, zich niet door giften of gunsten laten innemen, geen heerschappij gebruiken, de kerkelijke wetten volgen, en wat nader moet worden onderzocht bij de classicale of Synodale vergaderingen brengen. Standaardformulieren werden in die tijd echter nog gemist.

Henzelven

In 1586 besluit de Synode te 's Gravenhage dat er formulieren opgesteld moeten worden ter bevestiging van de kerkelijke ambtsdragers en de oefening van de kerkelijke tucht. Deze formulieren zijn ter Synode zelve of door een commissie opgesteld. In het archief van de classis Dordrecht bevindt zich een door Kimedoncius en Cornelii getekende kopie.

Een eerste druk verscheen bij een Bijbeluitgave van 1589 te Leiden. In een editie van 1591 te Middelburg staat de formulering als volgt weergegeven:

'Om twelcke te doen de Ouderlinghen schuldich zijn Gods woort neerstich te doorsoecken ende henseluen gheduerlijck te oefenen inde ouerlegghinge der verborghenthden des Gheloofs.'

Wanneer we deze formulering goed verstaan, dan wordt hier niet alleen bedoeld 'zichzelf' (enkelvoud), maar ook 'henzelven' (meervoud): elkaar en gezamenlijk te oefenen in het onderzoeken van Gods Woord.

Wijzigingen

Door de willekeur van de boekdrukkers werden de formuleringen wel eens veranderd.

De geschiedenis van de bevestigingsformulieren verloopt verder als volgt. De commissie voor de revisie der liturgie van de Dordtse Synode 1618-19 heeft de formuleringen van een 'standaardeditie' van 1611 overgenomen. Ds. Polyander, Lydius, Udemans en Stephanus werden aangewezen om de liturgie te herzien. Deze commissie kon niet meer haar rapport tijdens de Synode indienen, of daar was voor de behandeling geen tijd meer. De Synode besloot deze zaak over te laten aan de commissie voor de Acta. Ze gaf haar sanctie aan de hele liturgie. Ze bepaalde dat o.a. tot haar behoorde het reviseren van de bevestigingsformulieren.

De benoemde commissie heeft helaas niet veel gedaan. Een uitgave heeft zij niet bezorgd. Het enige resultaat van haar arbeid was een lijstje van wijzi-

gingen van niet veel betekenis, op verzoek van de Synode van Zuid-Holland te Gouda 1620, door Festus Hommius op de daaropvolgende Synode ingediend. Men denkt dat dit de veranderingen waren door de vroegere benoemde commissie voorgesteld. Te betreuren is het dat de commissie geen uitgave heeft bezorgd.

We weten uit de geschiedenis dat er van enkelen bezwaren waren tegen de formulieren. Niet tegen de inhoud, maar tegen het verplicht gebruik van de gebeden van het formulier. Bekend is het verzet van ds. J. Koelman te Sluis. Niettegenstaande zijn gemeente aan zijn zijde stond en de classis hem in zijn bezwaar wilde dragen, werd hij door de Staten afgezet en verbannen.

Aan hem hebben we een boekje te danken waarin hij 136 oefeningen in de overlegging van de verborghenheden des geloofs geeft.

ds. M. v. d. Sluys

Voor de jeugd

Preken (1)

"Predik het Woord"

2 Tim. 4:2a

Beste vrienden,

De tekst die hier boven staat is maar kort. Het zijn maar drie woorden. Doch de inhoud is ontzaggevend rijk. Veel rijker als ik in woorden weer kan geven. Ze zijn geschreven aan Timotheüs door de apostel Paulus. Deze zat in de gevangenis te Rome. Hij was oud geworden. De tijd van zijn ontbinding was aanstaande. Hij zou binnen niet al te lange tijd de marteldood moeten sterven. Denk daar niet gering over. Paulus was niet bang om te sterven. Hij kon sterven. Dat is een voorrecht. Hij zou van sterven beter worden. Na de dood was het leven hem bereid. God zou hem dan opnemen in Zijn heerlijkheid.

Wij moeten ook allemaal sterven. Doch de grote vraag is: Kunnen wij sterven? Meestal zoeken we deze vraag te ontlopen. Zeker als we jong zijn. We hebben dan, naar we denken, het leven nog vóór ons. We leven dan alsof we nooit behoeven te sterven. Vergis je niet. Want alle mensen moeten sterven. Niemand leeft er die de slaap des doods niet eens zal slapen. Niemand redt zijn ziel van het graf. Zo staat het in de bijbel, en zo is het.

Sterven betekent God ontmoeten. Dat is al weer zo'n zaak. De wereld gelooft niet in God. Die is net als Farao in zijn tijd. Die geloofde ook niet in God. Toen Mozes met hem over God sprak, zeide hij: Wie is de Heere dat ik Hem gehoorzamen zou? Ik ken de Heere niet. Dat God er nochtans is, ondanks zijn grootspraak, daar is hij achter gekomen. Een ieder die zegt niet in God te geloven, zal het vroeg of laat toch ondervinden dat er een God is Die leeft, en op deze aarde vonnis geeft. Misschien zeggen jullie wel: Wij geloven dat er een God is. Je kunt ons moeilijk vergelijken met Farao. Zo ver zijn we echt niet weg. We zijn geen heidenen. Wij zijn christelijke gereformeerde mensen. Misschien ben je nog wel op een andere manier gereformeerd. Daar zijn zoveel kerken tegenwoordig, die zich allemaal gereformeerd noemen. Je bent in elk geval kerks. Dat is goed. Dat je gelooft dat er een God is, dat is ook goed. Doch er is verschil tussen geloven en geloven. Niet elk geloof is hetzelfde. Daar zijn mensen die nemen het zo nauw niet. Als je maar gelooft, dan komt het best in orde. Je moet niet denken dat jij het maar alleen weet. Zo spreekt men dan tegenover elkander. Een ander kan het

toch ook wel goed hebben?

Ik kan die redenering best begrijpen. Ik heb er zelf al meerdere malen kennis mee gemaakt. Als men zo denkt of spreekt, dan bevindt men zich op een gevaarlijk terrein. Althans niet op het terrein waarop we ons moeten bevinden. Dat is het Woord van God. Dat Woord leert ons dat er wel duidelijk verschil is tussen geloven en geloven. Er staat zelfs dat de duivelen ook geloven, en zij sidderen. Jac. 2:19.

Het zogenaamde geloof van velen staat nog bij het geloof van de duivelen ten achter. Want die sidderen nog bij hun geloof. Dit komt omdat zij God serieus nemen. Zij weten dat Hij een toornend God is, en daarom sidderen zij. Een ieder die zegt te geloven in God, en nog nooit heeft gesidderd, die kan het wel vergeten. Hij gelooft niet in der waarheid. Als hij dat deed, zou hij ook God vrezen, die buiten Zijn Zoon toch niets anders wezen kan dan een eeuwige gloed en een verterend vuur. Wie zou dan niet vrezen, zolang hij nog onbekeerd daar heen gaat?

Paulus geloofde echt. Dat heeft hij niet altijd gedaan. O zeker, vóór zijn bekeering geloofde hij ook, dat er een God is. Doch in waarheid kende hij God niet. Toen hij God werkelijk leerde kennen, kwam hij er achter, dat hij met al zijn vroomheid voor God niet kon bestaan. Toen vreesde en beefde hij. Toen moest hij het van genade hebben. Want hij had de dood verdiend. Dit bracht hem door het geloof in de nood. En door het geloof ging hij roepen tot God, Die helpt in nood. En de HEERE hoorde. Eeuwig wonder. Het behaagde God Zijn Zoon in hem te openbaren. Hij leerde door het geloof Hem kennen als zijn Borg en Zaligmaker. Toen kon hij sterven. Alleen door het geloof kon hij zonder verschrikking voor God verschijnen. Daar heeft hij in zijn leven ruimschoots getuigenis van afgelegd. Hij kon het een ieder aanbevelen om in God te geloven. Hij heeft echter niemand het geloof kunnen geven. Dat is een soevereine daad Gods. Hij kan het alleen, en doet het ook alleen. Daarom krijgt Hij ook alleen de eer.

Paulus is oud. Timotheüs, aan wie hij de woorden geschreven heeft, die boven dit artikel staan, was nog jong. Timotheüs heeft de Heere mogen vrezen van zijn jeugd af aan. Ik geloof dat Paulus, wat dat betreft, wel eens jaloers geweest is op Timotheüs. Want de zonden waar aan Paulus schuldig

stond - het vervolgen van de gemeente Gods - zijn door Timotheüs nooit bedreven. Timotheüs was daar voor bewaard gebleven. Dat is gelukkig als men voor uitbrekende grove zonden bewaard blijft. Dat heb je dan niet aan jezelf te danken, doch aan de algemene goedheid Gods.

Ik geloof ook dat Timotheüs op zijn beurt wel eens jaloers geweest is op Paulus. Niet omdat Paulus zulke vreselijke zonden had bedreven maar omdat hij zo duidelijk getuigen kon, van het werk dat God in zijn leven had verheerlijkt. Zo achtte de een de ander uitnemender dan zichzelf. Men zoekt dan niet de eerste plaats in te nemen, wat een gevolg van hoogmoed is. Doch men begeert dan de laagste plaats in te nemen, wat een gevolg van ootmoed is. Ootmoed is een sieraad dat elke christen past. Daarom schrijft Petrus ook: Zijt met ootmoedigheid bekleed, want God wederstaat de hovaardige, maar de nederige geeft Hij genade.

Het is daarom een groot voorrecht als men reeds jong lust mag hebben om de Heere te vrezen. Dat komt in het leven openbaar. Men haat dan de zonde en begeert naar de wil van God te leven. Niet om er wat mede te verdienen, doch omdat de Heere het zo waard is, om gediend te worden.

“Predik het Woord”.

Zo heeft Paulus Timotheüs geschreven. Hij, Paulus had het gedaan. Welhaast zou hij het niet meer kunnen. Hij was gebonden. Doch het Woord van God is niet gebonden. Daarom, Timotheüs, predik het Woord!

“Alle vlees is gras en al zijn heerlijkheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des HEEREN daarin blaast; voorwaar het volk is gras. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid.”

En dat Woord moest door Timotheüs gepredikt worden. Paulus draagt de fakkel van het evangelie over aan Timotheüs. Die moest hem verder dragen, de wereld in en door. Opdat het licht van het evangelie in de donkere wereld helder schijnen zou. Opdat door de verkondiging van het evangelie velen vanuit de duisternis tot het licht zouden komen.

Timotheüs heeft inmiddels ook zijn taak volbracht. Hij is afgelost van zijn post. Een ander heeft het werk voortgezet.

Toch spreken Paulus en Timotheüs nog, nadat zij gestorven zijn. Namelijk

door de brieven die door hem (Paulus) een hem (Timotheüs) geschreven zijn. Doch daarover schrijven we in het vervolg nog wel iets.

Ik bedenk inmiddels, dat als jullie dit lezen, het kerstfeest is. Dat doet ons denken aan de geboorte van Christus, Die het Licht der wereld is. Ik hoop dat Hij als Het Licht ook in jullie leven zal mogen opgaan. Dan kom je in het licht te staan. Dan begint er niet alleen een nieuw jaar, doch ook een nieuw leven. Dat is een leven dat nooit meer eindigt, doch dat duurt tot in de eeuwigheid. Elke jaarwisseling bepaalt ons bij de eindigheid van alle dingen. Alleen wie in de Zoon gelooft, leeft tot in eeuwigheid.

Ik wens jullie gezegende kerstdagen toe en een dito jaarwisseling.

*Als van ouds jullie aller vriend
Ds H.C. v.d. Ent.*

Even Apeldoorn bezoeken

Info-middag 1995

Wat is Apeldoorn; waar ligt Apeldoorn; waar staat Apeldoorn voor? Zulke vragen kunnen leven bij ieder die overweegt een theologische studie te gaan volgen. In het brede geheel van de theologische opleidingen in Nederland neemt Apeldoorn namelijk een duidelijke, eigen plaats in. Graag nodigen wij allen die toekomstplannen in de richting van de theologie hebben uit om de info-middag aan onze Theologische Universiteit in Apeldoorn te bezoeken. Men kan zich dan precies op de hoogte stellen van het principiële uitgangspunt van deze opleiding, het studieprogramma, de rechten en plichten, de beroepsperspectieven van de studie, de studentenactiviteiten, de mogelijkheden van kamerhuur, etc. Alle mogelijke en onmogelijke vragen kunnen worden gesteld.

De info-middag staat gepland op D.V. vrijdag 27 januari 1995, aanvang 14.30 uur.

Zowel het college van hoogleraren als de docent van de vooropleiding (Grieks en Latijn) zal dan aanwezig zijn. Ook hoopt prof. dr. J.W. Maris een mini-college te geven, om een “blik in de keuken” te geven. Laten belangstellenden zich van tevoren melden, schriftelijk of telefonisch. Het

adres van de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Nederland is: Wilhelminapark 4, 7316 BT Apeldoorn, tel. 055-213156.

Namens het college van hoogleraren, Prof. dr. H.G.I. peels, rector h.t.

Bijbel in grote letter compleet

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) heeft in het gebouw van de CBB, Christelijke Bibliotheek voor Blinden en slechtienden, de complete Bijbel in de Statenvertaling in grootletter uitvoering gepresenteerd.

De uit zes delen bestaande Bijbel is speciaal ontwikkeld voor mensen met een minder goed gezichtsvermogen. Proson (Productiecentrum Sonneheerd) in Ermelo heeft de productie verzorgd. De symbolische eerste complete set Bijbels werd door de heer J.G. Blankestijn, algemeen directeur van Proson, overhandigd aan Ds. P. Blok, voorzitter van de GBS. Ds. Blok overhandigde de set vervolgens aan de heer H. Pierik, directeur van de CBB. Tevens overhandigde hij een set aan de heer L. Bokhorst, voorzitter van de Nederlandse Christelijke Blinden- en slechtiendenbond (NCB). Hij sprak daarbij het vertrouwen uit dat deze uitgave in een behoefte voorziet.

Het bestuur van de GBS besloot begin 1993 tot het uitgeven van de complete Bijbel in de Statenvertaling in grote letter. Ze is van mening dat de Heilige Schrift voor een ieder beschikbaar moet zijn. Al in een vroeg stadium werd contact gelegd met Proson. Als onderdeel van het Christelijk Blinden en Slechtiendencentrum Sonneheerd te Ermelo bezit Proson een grote deskundigheid en jarenlange ervaring in de productie van aangepaste leesvormen (braille en grootletter). Haar grootste opdrachtgever is de CBB. Proson volgt de ontwikkelingen in de productiebehoeften van lectuur en literatuur voor mensen met een visuele beperking op de voet en voorziet daarin.

De GBS bepaalde in overleg met Proson een geschikte papiersoort, lettertype en lay-out. Op basis hiervan maakte Proson de tekst op en verzorgde het complete druk- en bindproces. Een aardig detail is dat bij de productie blinde en slechtiende vakmensen van Proson hun aandeel geleverd hebben.

De tekst is in twee kolommen opgebouwd. Hierdoor is de breedte van de tekst beperkt, hetgeen van groot belang is voor de gebruikers.

Het formaat van de gebonden bijbeldelen is 21 x 30 cm. Het gemiddeld aantal pagina's per deel is 310. De Bijbel bestaat uit zes delen: vier delen voor het Oude Testament en twee delen Nieuwe Testament. Deze verdeling maakt dat de afzonderlijke boeken goed hanteerbaar blijven.

Het Nieuwe Testament verscheen in oktober 1993. De prijs voor het Nieuwe Testament bedraagt f 60,-, het Oude Testament kost f 155,-.

Gebleken is, dat met name ouderen belangstelling hebben voor deze grootletter Bijbel in de Statenvertaling.

Boekbesprekingen

"Ik kan het zelf" eindredactie dr. J. Stolk, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden, 124 blz., f 24,50.

Dit boek is het derde uit de tiendelige serie "Christelijke opvoeding". Het boek gaat over de ontwikkeling van het kind in het derde en vierde levensjaar. Deze periode is zeer belangrijk voor de persoonlijkheidsontwikkeling van het kind. Het boek bevat vier hoofdstukken:

1. "Wat de peuter kan." In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van het kind van twee tot vier jaar. Wat ken een peuter van deze leeftijd, hoe denkt hij, hoe leert hij steeds beter praten, is er al besef van goed en kwaad, hoe speelt een kind van deze leeftijd en hoe komt het dat het ene kind veel drukker is dan het andere kind.

2. "Omgaan met een koppige peuter." Het geduld van de ouders kan door een koppige peuter danig op de proef worden gesteld. Vanuit Gods Woord wordt belicht wat tucht is. Tuchtigen is meer dan straffen en straffen zonder liefde is geen tucht. Er wordt uiteraard ook over lichamelijke straf geschreven. We geven een citaat van blz. 66 en 67:

Aanmelding leerlingen

Gomarus s.g. voor mavo, havo en atheneum

Postbus 425, 4200 AK Gorinchem
Telefoon 01830-23899
Schooladres: Grote Haarsekade 121

Aanmelding voor het cursusjaar 1995/1996 is mogelijk voor:

- het eerste jaar van de brugperiode basisvorming voor mavo, havo en atheneum
- de 2e en 3e klas atheneum
- de 4e klas havo (voor leerlingen met een mavo-diploma).

De scholengemeenschap heeft een 2-jarige brugperiode.

In 1994 is begonnen met de realisatie van een nieuw schoolgebouw.

Het atheneum is per 1 augustus 1995 toegekend.

Aanmelding vóór 1 maart schriftelijk of telefonisch aan het schooladres of via de directeur van de basisschool.

Het advies van de directeur van de basisschool is per deze datum voldoende; de uitslagen van de test ontvangen wij gaarne vóór 1 april.

Voor de Bommelerwaard, het Land van Heusden en Altena, Geldermalsen/Waardenburg, eventueel de Langstraat is er schoolbusvervoer. Snelle aanmelding i.v.m. een mogelijke wachtlijst. Tel. 04181-1253.

De voorlichtingsbijeenkomst voor ouders en aanstaande leerlingen is op D.V. 30/31 januari 1995.

Als richtlijnen geldt:

ouders die wonen ten noorden van de A15 op 30 januari;

ouders die wonen ten zuiden van de A15 op 31 januari.

De bouw van de nieuwe school is in 1994 aangevangen.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de schoolleiding G.M. den Haan, dir., Sperwerlaan 114, 4143 AW Leerdam, tel. 03451-18684 en de adjunct-directeuren J. Visser, Groot Veldsweer 31, 3371 CA H'veld-Giessendam, tel. 01846-14437, M. van Genderen, De Genestetstraat 112, 3362 TH Sliedrecht, tel. 01840-15752 en drs. S.D. Post, N. Bodenheimerstraat 3, 4207 MD Gorinchem, tel. 01830-28864.

"Vanuit het bijbelse begrip "tucht" kun je niet zeggen dat lichamelijke straf helemaal buiten beeld moet blijven. Echter, vanwege al deze nadelen is het beter om eerst de andere middelen toe te passen tijdens het uitoefenen van tucht. Het geven van een tik of klap kan beter gezien worden als een laatste redmiddel. Dan kan slaan een (laatste) manier zijn om het gedrag van je kind in goede banen te leiden, niet de manier. En dan nog geldt steeds dat de ouder dat dient te doen vanuit de grondhouding waarin liefde de boven- toon voert. Dan doet het pijn van bin- nen als je die kleine knul een tik voor z'n achterwerk moet geven, omdat hij na alle waarschuwingen weigert te luisteren."

3. "En verhindert ze niet." Er wordt aandacht gegeven aan het werk van de Heilige Geest, het gezag van de ouders en de gewetensvorming van het kind. Ook de kerkgang komt ter sprake. Het ene kind kan eerder meegenomen wor- den naar de kerk dan het andere kind. Op blz. 87 wordt over zogenaamde kinderbijbels geschreven. De auteur van dit hoofdstuk is niet tegen het afbeelden van de Zaligmaker mits dit maar stijlvol, eerbiedig en terughou- dend gebeurt. Er zullen er ook zijn die daar anders over denken.

4. "Vanuit de geborgenheid van het gezin." De geborgenheid van het gezinsleven is springplank naar de buitenwereld. Een enkele opmerking willen we maken. Soms zouden wij liever een ander woord gebruiken. Maar dit neemt niet weg dat het boek veel praktische en waardevolle zaken bevat die van betekenis zijn voor de opvoeding van kinderen van 4-6 jaar.

Dagboeken

We ontvingen het bekende dagboekje "Voor hart en huis" 1995 (jaargang 28). Medewerkers zijn: Ds. J.B. Zippro (Geref. Gem.), Ds. G.S.A. de Knecht (Herv.), Ds. D.J. Budding (Herv.) en Ds. A. van Heteren (Chr. Geref.). De prijs is f 12,50.

Ook ontvingen wij "Honingdruppels" 1995 (jaargang 112) in twee uitvoerin- gen: blok en schild en in boekvorm (in geplastificeerde uitvoering). Schild en boek hebben dezelfde mooie illustra- ties. De prijs is voor beide uitvoerin- gen f 17,45.

Voor uitdeling zijn sterk gereduceerde prijzen vastgesteld die op aanvraag bij de uitgever beschikbaar zijn. Veel diakonieën en kerkeraden geven rond

de jaarwisseling een dagboek aan bejaarden en zieken. Ook voor gezingsgebruik zijn ze geschikt. De twee dagboeken zien er keurig uit en zullen hun weg zeker weten te vinden onder onze lezerskring. Ze zijn uitge- geven bij Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden.

Jammer dat op de achterflap van "Voor hart en huis" staat dat ds. A. v. Heteren in Werkendam staat. Dit moet uiter- aard Barendrecht zijn.

AvH.

DE CHINESE CHRISTENEN VRAGEN OM UW HULP

De Chinese christenen in Zuid- West China, die op het platteland wonen, bidden de Nederlandse christenen om hulp. Zij hebben die hulp dringend nodig.

De sterke groei van de huisge- meenten draagt ertoe bij dat er een tekort is aan kerkschuren.

De kosten van de bouw van een kerkschuur, met plaats voor 800 tot 1000 personen, zijn f 65.000.-.

Vanwege de grote opkomst is er een tekort aan bijbels. Bijbelver- spreiding blijft noodzakelijk. Ook vragen zij goed opgeleide Evan- gelisten.

De Bonisa-zending wil een Bijbel- getrouwe opleiding steunen, omdat studerende Evangelisten zelf geen geld hebben. De nood is groot. Hoeveel kerkschuren zouden er met uw hulp gebouwd kunnen wor- den?

f 65.000.-

TOT NU TOE ONTVANGEN:

f 25.500.-

Postgiro 31 555 32

Stichting "Bonisa-Zending"

Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse, of op rek. 33.65.54.613 van Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 163525.

Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 05270-15063, Donastraat 5, 8303 WL Emmeloord.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

TE KOOP GEVRAAGD

Theologische boeken zoals bij- belverklaringen en preken boe- ken.

Tel. 01665-2130.

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

Zakbijbels met zilveren slot

Een heel bijzonder geschenk voor bijzondere gelegen- heden. Aan deze zakbijbels met zilveren sloten is maximale zorg besteed. Formaat 8,6 x 12,4 cm. Met Psalmen, Catechismus en Formulieren.

D2-21z in zwartlederen band f 346,50

D4-21z idem, met duimgrepen f 379,50

D2-21az in antiek-bruine lederen band f 415,00

D4-21az idem, met duimgrepen f 450,00

Wij hebben nog veel meer mogelijkheden van uitvoering, ook in groter formaat Bijbels. Op aanvraag sturen wij graag onze speciale catalogus "GBS-Bijbels in fraaie uitvoering". Zakbijbels met gouden slot vanaf f 732,50

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots. Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden. Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam. tel. 03451-10155

KRAAMZORG

GEZINSZORG BKG

De Stichting Bureau Kraam- en Gezinshulp bemiddelt tussen hulpaan- vragers en zelfstandige gediplomeerde verzorgenden.

Voor uw hulpaanvraag en/of inlich- tingen kunt u bellen:

08385-27799

Voor kraamhulp graag tijdig bellen!